

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 10ης Σεπτεμβρίου 2009 (*)

«Παράβαση κράτους μέλους – Περιβάλλον – Οδηγίες 2006/12/ΕΚ και 91/689/ΕΟΚ – Επικίνδυνα απόβλητα – Υποχρέωση κατάρτισεως και θεσπίσεως σχεδίου διαχείρισης των επικίνδυνων αποβλήτων – Υποχρέωση δημιουργίας ολοκληρωμένου και κατάλληλου δικτύου εγκαταστάσεων διάθεσης των αποβλήτων – Οδηγία 1999/31/ΕΚ – Υγειονομική ταφή αποβλήτων – Διάθεση επικίνδυνων αποβλήτων»

Στην υπόθεση C-286/08,

με αντικείμενο προσφυγή του άρθρου 226 ΕΚ λόγω παραβάσεως, η οποία ασκήθηκε στις 30 Ιουνίου 2008,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Μ. Πατακιά και J.-B. Laignelot, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Ελληνικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από την Ε. Σκανδάλου, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Μ. Πεšić, πρόεδρο τμήματος, Α. Tizzano και Α. Borg Barthet (εισηγητή), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: Ε. Sharpston

γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την προσφυγή της, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι η Ελληνική Δημοκρατία:

– μην έχοντας καταρτίσει και θεσπίσει εντός εύλογης προθεσμίας, σχέδιο διαχείρισης των επικίνδυνων αποβλήτων, το οποίο να είναι σύμφωνο με τις

απαιτήσεις της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, καθώς και μην έχοντας δημιουργήσει ενιαίο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διάθεσης των επικίνδυνων αποβλήτων, το οποίο να επιτρέπει τη διάθεση αυτών με χρησιμοποίηση των καταλληλότερων μεθόδων για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας,

– μην έχοντας λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει, όσον αφορά τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, την τήρηση των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας 2006/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2006, περί των στερεών αποβλήτων (ΕΕ L 114, σ. 9), καθώς και των άρθρων 3, παράγραφος 1, 6 έως 9, 13 και 14 της οδηγίας 1999/31/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1999, περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων (ΕΕ L 182, σ. 1),

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει, πρώτον, από τα άρθρα 1, παράγραφος 2, και 6 της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1991, για τα επικίνδυνα απόβλητα (ΕΕ L 377, σ. 20), σε συνδυασμό με τα άρθρα 5, παράγραφοι 1 και 2, καθώς και 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/12, δεύτερον, από το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας 2006/12, καθώς και, τρίτον, από τα άρθρα 3, παράγραφος 1, 6 έως 9, 13 και 14 της οδηγίας 1999/31.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

Η οδηγία 75/442/ΕΟΚ

2 Η οδηγία 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1975, περί των στερεών αποβλήτων (ΕΕ ειδ. εκδ. 15/001, σ. 86), όπως έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 91/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Μαρτίου 1991 (ΕΕ L 78, σ. 32, στο εξής: οδηγία 75/442), έχει ως κύριο σκοπό την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος από τις βλαπτικές συνέπειες της συγκέντρωσης, της μεταφοράς, της επεξεργασίας, της εναποθήκευσης και της απόθεσης αποβλήτων.

3 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 75/442:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα ενδεδειγμένα μέτρα για να προωθήσουν:

α) κατά πρώτον, την πρόληψη ή τη μείωση της παραγωγής και της βλαπτικότητας των αποβλήτων [...]

[...]

β) εν συνεχεία:

– την αξιοποίηση των αποβλήτων με ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση ή ανάκτηση ή οποιαδήποτε άλλη ενέργεια που έχει στόχο την παραγωγή δευτερογενών πρώτων υλών

ή

- τη χρησιμοποίηση των αποβλήτων ως πηγή ενέργειας.»

4 Το άρθρο 4 της οδηγίας 75/442 ορίζει:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι η διάθεση ή η αξιοποίηση των αποβλήτων θα πραγματοποιείται χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η υγεία του ανθρώπου και χωρίς να χρησιμοποιούνται διαδικασίες ή μέθοδοι που ενδέχεται να βλάψουν το περιβάλλον, ιδίως δε:

- χωρίς να δημιουργείται κίνδυνος για το νερό, τον αέρα ή το έδαφος, ούτε για την πανίδα και τη χλωρίδα,
- χωρίς να προκαλούνται ενοχλήσεις από το θόρυβο ή τις οσμές,
- χωρίς να βλάπτονται οι τοποθεσίες και τα τοπία που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν, εξάλλου, τα αναγκαία μέτρα για την απαγόρευση της εγκατάλειψης, της απόρριψης και της ανεξέλεγκτης διάθεσης των αποβλήτων.»

5 Το άρθρο 5 της οδηγίας 75/442 προβλέπει:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, σε συνεργασία με άλλα κράτη μέλη εφόσον αυτό παρίσταται αναγκαίο ή σκόπιμο, ώστε να δημιουργηθεί ολοκληρωμένο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διάθεσης των αποβλήτων, που θα λαμβάνει υπόψη τις καλύτερες διαθέσιμες τεχνολογίες που δεν συνεπάγονται υπερβολικό κόστος. Το δίκτυο αυτό πρέπει να επιτρέπει στην Κοινότητα ως σύνολο να καταστεί αυτόκλητος στον τομέα της διάθεσης των αποβλήτων και στα κράτη μέλη να τείνουν χωριστά προς το στόχο αυτό, λαμβανομένων υπόψη των γεωγραφικών συνθηκών ή της ανάγκης ειδικών εγκαταστάσεων για ορισμένες κατηγορίες αποβλήτων.

2. Το δίκτυο αυτό πρέπει να επιτρέπει ακόμη τη διάθεση των αποβλήτων σε μία από τις πλησιέστερες κατάλληλες εγκαταστάσεις, με χρησιμοποίηση των καταλληλότερων μεθόδων και τεχνολογιών για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας.»

6 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 75/442:

«Για την επίτευξη των στόχων των άρθρων 3, 4 και 5, η αρμόδια αρχή ή αρχές που προβλέπονται στο άρθρο 6 υποχρεούνται να συντάξουν, το ταχύτερο δυνατό, ένα ή περισσότερα σχέδια διαχείρισης των αποβλήτων. Τα σχέδια αυτά αφορούν, ιδίως:

- τον τύπο, την ποσότητα και την προέλευση των αποβλήτων που θα πρέπει να αξιοποιηθούν ή να διατεθούν,
- τις γενικές τεχνικές προδιαγραφές,
- όλες τις ειδικές διατάξεις που αφορούν συγκεκριμένους τύπους αποβλήτων,

- τις κατάλληλες τοποθεσίες ή εγκαταστάσεις διάθεσης των αποβλήτων.»

7 Το άρθρο 8 της οδηγίας 75/442 έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου κάθε κάτοχος αποβλήτων:

- να τα παραδίδει σε ιδιωτικό ή δημόσιο φορέα συλλογής ή σε επιχείρηση που διεξάγει τις εργασίες που προβλέπονται στο παράρτημα II Α ή Β

ή

- να εξασφαλίζει ο ίδιος την αξιοποίηση ή τη διάθεσή τους σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας.»

8 Η κατάργηση της οδηγίας 75/442 με το άρθρο 20, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2006/12, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 17 Μαΐου 2006, δεν επηρεάζει την υπό κρίση προσφυγή λόγω παραβάσεως. Συγκεκριμένα, η οδηγία 2006/12 κωδικοποιεί, για λόγους σαφήνειας και εξορθολογισμού, τις διατάξεις της οδηγίας 75/442, επαναλαμβάνοντας τις διατάξεις που παρατίθενται στις σκέψεις 3 έως 7 της παρούσας αποφάσεως. Άλλωστε, το άρθρο 20, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2006/12 ορίζει ότι η οδηγία 75/442 «καταργείται, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των κρατών μελών όσον αφορά στις προθεσμίες ενσωμάτωσης στο εσωτερικό δίκαιο των οδηγιών που αναφέρονται στο παράρτημα III, μέρος Β».

Η οδηγία 91/689

9 Σκοπός της οδηγίας 91/689 είναι, κατά το άρθρο 1 αυτής, η προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την ελεγχόμενη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων.

10 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας:

«Με την επιφύλαξη της [οδηγίας 75/422/ΕΟΚ], ισχύει για τα επικίνδυνα απόβλητα.»

11 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/689 ορίζει:

«Σύμφωνα με το άρθρο 7 της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ, οι αρμόδιες αρχές καταρτίζουν, είτε χωριστά είτε στο πλαίσιο των γενικών σχεδίων διαχείρισης των αποβλήτων, σχέδια για τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, τα οποία και δημοσιεύουν.»

Η οδηγία 1999/31

12 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, αυτής, σκοπός της οδηγίας 1999/31 είναι ο καθορισμός μέτρων, διαδικασιών και κατευθύνσεων για την κατά το δυνατόν πρόληψη ή μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της υγειονομικής ταφής των αποβλήτων καθ' όλο τον κύκλο ζωής του χώρου υγειονομικής ταφής.

13 Κατά το άρθρο 2, στοιχείο ζ', της εν λόγω οδηγίας, νοείται ως:

«“χώρος υγειονομικής ταφής”»: κάθε χώρος διάθεσης αποβλήτων για την απόθεση των αποβλήτων επί ή εντός του εδάφους ή υπογείως, συμπεριλαμβανομένων:

[...]

– κάθε μόνιμ[ου] (δηλαδή χρησιμοποιούμεν[ου] άνω του έτους) χώρ[ου] προσωρινής εναποθήκευσης αποβλήτων

[...]».

14 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας ορίζει:

«Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν την [οδηγία 1999/31] για κάθε χώρο υγειονομικής ταφής, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 2, στοιχείο [ζ]’.»

15 Το άρθρο 6 της οδηγίας 1999/31 έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα ώστε:

α) σε χώρους υγειονομικής ταφής [να] πραγματοποιείται διάθεση μόνον αποβλήτων που έχουν υποστεί επεξεργασία· η παρούσα διάταξη μπορεί να μην εφαρμόζεται στα αδρανή απόβλητα η επεξεργασία των οποίων είναι τεχνικώς αδύνατη ή σε οποιαδήποτε άλλα απόβλητα η επεξεργασία των οποίων δεν συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της οδηγίας που ορίζονται στο άρθρο 1, μειώνοντας την ποσότητα των αποβλήτων ή τους κινδύνους για την υγεία του ανθρώπου ή για το περιβάλλον·

β) σε χώρο ταφής επικίνδυνων αποβλήτων [να] γίνονται δεκτά μόνον επικίνδυνα απόβλητα τα οποία πληρούν τα κριτήρια που καθορίζονται σύμφωνα με το παράρτημα II·

γ) οι χώροι υγειονομικής ταφής μη επικίνδυνων αποβλήτων [να] μπορούν να χρησιμοποιούνται:

i) για αστικά απόβλητα·

ii) για μη επικίνδυνα απόβλητα κάθε άλλης προέλευσης, τα οποία πληρούν τα κριτήρια για την αποδοχή αποβλήτων σε χώρους υγειονομικής ταφής μη επικίνδυνων αποβλήτων που καθορίζονται σύμφωνα με το παράρτημα II·

iii) για σταθερά μη ενεργά απόβλητα (π.χ. στερεοποιημένα, υαλοποιημένα) με συμπεριφορά απόπλυσης αντίστοιχη προς τη συμπεριφορά των μη επικίνδυνων αποβλήτων που αναφέρονται στο σημείο ii) τα οποία πληρούν τα κριτήρια αποχής που καθορίζονται σύμφωνα με το παράρτημα II. Αυτά τα επικίνδυνα απόβλητα δεν αποτίθενται σε κυψέλες που προορίζονται για βιοαποδομήσιμα μη επικίνδυνα απόβλητα·

δ) οι χώροι ταφής αδρανών αποβλήτων [να] χρησιμοποιούνται μόνο για αδρανή απόβλητα.»

16 Κατά το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η αίτηση άδειας για χώρο ταφής να περιλαμβάνει τουλάχιστον:

- α) τα στοιχεία ταυτότητας του αιτούντος και του φορέα εκμετάλλευσης, εφόσον δεν ταυτίζονται·
- β) περιγραφή των τύπων και της συνολικής ποσότητας των αποβλήτων που πρόκειται να αποτεθούν·
- γ) την προτεινόμενη χωρητικότητα του χώρου ταφής·
- δ) περιγραφή του χώρου, συμπεριλαμβανομένων των υδρολογικών και γεωλογικών χαρακτηριστικών του·
- ε) τις προτεινόμενες μεθόδους πρόληψης και καταπολέμησης της ρύπανσης·
- στ) το προτεινόμενο σχέδιο λειτουργίας, παρακολούθησης και ελέγχου·
- ζ) το προτεινόμενο σχέδιο διαδικασίας παύσης της λειτουργίας και μετέπειτα φροντίδας·
- η) αν απαιτείται μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με την οδηγία 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1985, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον [...], τις πληροφορίες που παρέχονται από τον φορέα αξιοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 5 αυτής·
- θ) τις χρηματικές εγγυήσεις ή οποιοδήποτε άλλο ισοδύναμο εχέγγυο, που απαιτείται να παρέχει ο αιτών σύμφωνα με το άρθρο 8, στοιχείο α', σημείο iv, της παρούσας οδηγίας.

Αφού χορηγηθεί άδεια, κατόπιν αιτήσεως, οι πληροφορίες αυτές θα διατίθενται στις αρμόδιες εθνικές και κοινοτικές στατιστικές αρχές, όταν ζητούνται για σκοπούς στατιστικής.»

17 Το άρθρο 8 της οδηγίας 1999/31 ορίζει:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι:

- α) η αρμόδια αρχή εκδίδει άδεια λειτουργίας χώρου ταφής μόνον εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
  - i) η μελέτη του χώρου ταφής πληροί όλες τις απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας, συμπεριλαμβανομένων των παραρτημάτων, με την επιφύλαξη του άρθρου 3, παράγραφοι 4 και 5·
  - ii) η διαχείριση του χώρου ταφής θα ανατεθεί σε φυσικό πρόσωπο με τα δέοντα τεχνικά προσόντα για τη διαχείρισή του, ενώ θα παρέχεται επαγγελματική και τεχνική

εξέλιξη και εκπαίδευση των φορέων εκμετάλλευσης των χώρων υγειονομικής ταφής και του προσωπικού τους·

iii) ο χώρος ταφής θα λειτουργεί με τα απαραίτητα μέτρα για την πρόληψη των ατυχημάτων και τον περιορισμό των συνεπειών τους·

iv) πριν από την έναρξη των εργασιών απόθεσης, ο αιτών θα έχει παράσχει ή θα παράσχει επαρκή εγγύγυα, υπό μορφή χρηματοοικονομικής ή άλλης ισοδύναμης εγγύησης με τρόπο που ορίζουν τα κράτη μέλη, ώστε να εξασφαλίζονται η εκπλήρωση των υποχρεώσεων (συμπεριλαμβανομένων των σχετικών με τη μέριμνα έπειτα από την παύση λειτουργίας) που απορρέουν από την άδεια που εκδίδεται δυνάμει της παρούσας οδηγίας καθώς και η τήρηση των διαδικασιών παύσης λειτουργίας που επιβάλλει το άρθρο 13. Η εγγύηση ή το ισοδύναμό της ισχύει επί όσο χρόνο απαιτείται για τη συντήρηση και τη μετέπειτα μέριμνα του χώρου σύμφωνα με το άρθρο 13, στοιχείο δ'. Τα κράτη μέλη μπορούν να δηλώσουν ότι το παρόν σημείο δεν εφαρμόζεται στους χώρους ταφής αδρανών αποβλήτων·

β) η μελέτη του χώρου ταφής ευθυγραμμίζεται προς το ή τα σχετικά σχέδια διαχείρισης των αποβλήτων που αναφέρονται στο άρθρο 7 της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ·

γ) πριν αρχίσουν οι εργασίες διάθεσης, η αρμόδια αρχή επιθεωρεί το χώρο ώστε να εξασφαλίσει ότι πληροί τους σχετικούς όρους της άδειας. Αυτό δεν περιορίζει με κανένα τρόπο την ευθύνη του φορέα βάσει των όρων χορήγησης της άδειας.»

18 Το άρθρο 9 της οδηγίας 1999/31 έχει ως εξής:

«Προς αποσαφήνιση και συμπλήρωση των διατάξεων του άρθρου 9 της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ και του άρθρου 9 της οδηγίας 96/61/ΕΚ, στην άδεια λειτουργίας χώρου ταφής προσδιορίζονται τουλάχιστον τα ακόλουθα:

α) η κατηγορία του χώρου ταφής·

β) ο κατάλογος των καθορισμένων τύπων και της συνολικής ποσότητας αποβλήτων των οποίων επιτρέπεται η εναπόθεση εκεί·

γ) απαιτήσεις για έργα υποδομής στο χώρο ταφής, για τις εργασίες ταφής και για τις διαδικασίες παρακολούθησης και ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων των σχεδίων έκτακτης ανάγκης (παράρτημα ΙΙΙ, σημείο 4, στοιχείο Β), καθώς και προσωρινές απαιτήσεις για την παύση λειτουργίας και τη μετέπειτα φροντίδα·

δ) η υποχρέωση που αναλαμβάνει ο αιτών να υποβάλλει έκθεση, τουλάχιστον ετησίως, στις αρμόδιες αρχές της χώρας του σχετικά με τους τύπους και τις ποσότητες των διατεθέντων αποβλήτων και με τα αποτελέσματα του προγράμματος παρακολούθησης, όπως προβλέπεται στα άρθρα 12 και 13 και στο παράρτημα ΙΙΙ.»

19 Το άρθρο 13 της οδηγίας 1999/31 ορίζει:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα, σύμφωνα με την άδεια, εφόσον χρειαστεί ώστε:

α) η διαδικασία παύσης της λειτουργίας μέρους ή του συνόλου ενός χώρου ταφής αρχίζει:

i) όταν συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις που ορίζονται στην άδεια

ή

ii) κατόπιν άδειας της αρμόδιας αρχής, μετά από αίτηση του φορέα εκμετάλλευσης

ή

iii) με αιτιολογημένη απόφαση της αρμόδιας αρχής·

β) ο χώρος ταφής ή το μέρος αυτού μπορεί να θεωρείται οριστικά κλειστός μόνον αφού η αρμόδια αρχή έχει διενεργήσει τελική επιτόπια επιθεώρηση, έχει αξιολογήσει όλες τις εκθέσεις που έχει υποβάλει ο φορέας και του έχει κοινοποιήσει την έγκριση της παύσης της λειτουργίας. Αυτό σε καμία περίπτωση δεν περιορίζει την ευθύνη του φορέα εκμετάλλευσης βάσει των όρων χορήγησης της άδειας·

γ) μετά την οριστική παύση λειτουργίας του χώρου ταφής, ο φορέας εκμετάλλευσής του είναι υπεύθυνος για τη συντήρηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του κατά τη φάση της μετέπειτα μέριμνας καθόσον χρόνο μπορεί να ζητήσει η αρμόδια αρχή, λαμβάνοντας υπόψη το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο χώρος μπορεί να ενέχει κινδύνους.

Ο φορέας εκμετάλλευσης γνωστοποιεί στην αρμόδια αρχή τις τυχόν σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον που διαπιστώνονται κατά τον έλεγχο και συμμορφώνεται με την απόφασή της για το είδος και το χρονοδιάγραμμα των ληπτέων επανορθωτικών μέτρων·

δ) εφόσον η αρμόδια αρχή θεωρεί ότι ο χώρος ταφής ενδέχεται να ενέχει κινδύνους για το περιβάλλον (με την επιφύλαξη τυχόν κοινοτικής ή εθνικής νομοθεσίας σε ό,τι αφορά την ευθύνη του κατόχου των αποβλήτων), ο φορέας εκμετάλλευσής του είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση και την ανάλυση των αερίων και των στραγγισμάτων του καθώς και των υπογείων υδάτων στα περίξ του χώρου σύμφωνα με το παράρτημα III.»

20 Κατά το άρθρο 14 της οδηγίας 1999/31:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για να διασφαλίζουν ότι η συνέχιση της λειτουργίας χώρων υγειονομικής ταφής για τους οποίους έχει χορηγηθεί άδεια ή οι οποίοι λειτουργούν ήδη κατά το χρόνο ενσωμάτωσης της παρούσας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο επιτρέπεται μόνον εφόσον ληφθούν τα παρακάτω μέτρα το ταχύτερο δυνατόν και το αργότερο εντός οκτώ ετών μετά την ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 18, παράγραφος 1.

α) Εντός ενός έτους μετά την ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1, ο φορέας εκμετάλλευσης χώρου ταφής καταρτίζει και υποβάλλει προς έγκριση στην αρμόδια αρχή σχέδιο διευθέτησης του χώρου, το οποίο περιλαμβάνει τα

στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 8 καθώς και όλα τα επανορθωτικά μέτρα τα οποία κρίνει ότι θα απαιτηθούν προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις απαιτήσεις του παραρτήματος I, παράγραφος 4, της παρούσας οδηγίας, εξαιρουμένων των απαιτήσεων του παραρτήματος I, σημείο 1·

β) μετά την υποβολή του σχεδίου διευθέτησης, οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν οριστική απόφαση σχετικά με τη συνέχιση της λειτουργίας βάσει του εν λόγω σχεδίου και της παρούσας οδηγίας. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την παύση της λειτουργίας το συντομότερο δυνατόν, βάσει του άρθρου 7, στοιχείο στ', και του άρθρου 13, των χώρων ταφής που δεν έχουν λάβει, σύμφωνα με το άρθρο 8, άδεια συνέχισης της λειτουργίας·

γ) βάσει του εγκεκριμένου σχεδίου διευθέτησης του χώρου, οι αρμόδιες αρχές χορηγούν άδεια για την εκτέλεση των αναγκαίων έργων και καθορίζουν μεταβατική περίοδο για την ολοκλήρωση του σχεδίου. Όλοι ανεξαιρέτως οι υφιστάμενοι χώροι υγειονομικής ταφής αποβλήτων τηρούν τις απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας, εξαιρουμένων των απαιτήσεων του παραρτήματος I, σημείο 1, εντός οκτώ ετών μετά την ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 18, παράγραφος 1.

δ) i) εντός έτους από την ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 18, παράγραφος 1, εφαρμόζονται στους χώρους υγειονομικής ταφής επικίνδυνων αποβλήτων τα άρθρα 4, 5 και 11 και το παράρτημα II.

ii) εντός τριών ετών από την ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 18, παράγραφος 1, εφαρμόζεται στους χώρους ταφής επικίνδυνων αποβλήτων το άρθρο 6.»

Η εθνική νομοθεσία

21 Το νέο κανονιστικό πλαίσιο, το οποίο οι ελληνικές αρχές γνωστοποίησαν στην Επιτροπή με την απάντησή τους στην αιτιολογημένη γνώμη, συνίσταται από τις εξής τρεις υπουργικές αποφάσεις:

– κοινή υπουργική απόφαση 13588/725, περί μέτρων, όρων και περιορισμών για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων (ΦΕΚ Β' 383/28.3.2006), με την οποία, αφενός, καθορίζονται τα επικίνδυνα απόβλητα, οι αρχές και οι στόχοι διαχείρισης, οι προϋποθέσεις διαχείρισης, οι προϋποθέσεις χορήγησης της σχετικής άδειας, τα μέτρα εξυγίανσης και/ή αποκατάστασης των χώρων, καθώς και οι υποχρεώσεις του κατόχου επικίνδυνων αποβλήτων, και, αφετέρου, εξαγγέλλεται η κατάρτιση Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων·

– κοινή υπουργική απόφαση 24944/1159, περί των τεχνικών προδιαγραφών για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων (ΦΕΚ Β' 791/30.6.2006). Οι προδιαγραφές αφορούν τη συλλογή, συσκευασία, σήμανση, μεταφορά, αποθήκευση, μεταφόρτωση, επεξεργασία και/ή αξιοποίηση, υγειονομική ταφή, υπόγεια διάθεση των επικίνδυνων αποβλήτων. Αφορούν, επίσης, τη μελέτη εξυγίανσης και/ή αποκατάστασης των χώρων, καθώς και το περιεχόμενο των εντύπων, των φακέλων και των εκθέσεων που απαιτούνται κατά τα διάφορα στάδια της διαδικασίας και την τήρηση μητρώου εγκαταστάσεων παραγωγής και/ή διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων·

– κοινή υπουργική απόφαση 8668 (ΦΕΚ Β' 287/2.3.2007) περί έγκρισης Εθνικού Σχεδιασμού Διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων (στο εξής: εθνικό σχέδιο). Το εθνικό σχέδιο περιλαμβάνει περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης στην Ελλάδα, όσον αφορά την προέλευση, τις κατηγορίες, τις παραγόμενες ποσότητες και τις χρησιμοποιούμενες μεθόδους διαχείρισης των επικίνδυνων αποβλήτων, περιγραφή των στόχων του σχεδίου, των σταδίων υλοποίησής του και απαρίθμηση των κριτηρίων εντοπισμού και διαθεσιμότητας κατάλληλων χώρων ή εγκαταστάσεων διάθεσης επικίνδυνων αποβλήτων. Το εθνικό σχέδιο περιλαμβάνει ακόμη περιγραφή των δράσεων που απαιτούνται για τη συνεχή παρακολούθηση και βελτίωσή του, περιγραφή του σχεδίου διαχείρισης μικρών ποσοτήτων επικίνδυνων αποβλήτων (κυρίως των προϊόντων οικιακής χρήσεως) και των αστικών αποβλήτων, καθώς και ενδεικτική αναφορά σχετικά με την προέλευση των απαιτούμενων για την υλοποίηση του εθνικού σχεδίου οικονομικών πόρων.

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

22 Το 2003 η Επιτροπή κίνησε αυτεπαγγέλτως διαδικασία με αντικείμενο την εφαρμογή, από τις ελληνικές αρχές, της κοινοτικής νομοθεσίας περί επικίνδυνων αποβλήτων και, ειδικότερα, των οδηγιών 75/442, 91/689 και 1999/31.

23 Η Επιτροπή, εκτιμώντας ότι ο σχεδιασμός της διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων στην Ελλάδα δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της κοινοτικής νομοθεσίας, ότι δεν υφίστανται στην ελληνική επικράτεια κατάλληλες και επαρκείς εγκαταστάσεις επεξεργασίας ή διάθεσης επικίνδυνων αποβλήτων και ότι η μέθοδος διάθεσης του μεγαλύτερου μέρους της παραγόμενης στην Ελλάδα ποσότητας επικίνδυνων αποβλήτων δεν είναι συμβατή με τις απαιτήσεις της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, ζήτησε από την Ελληνική Δημοκρατία, με έγγραφο της 21ης Μαρτίου 2005, να υποβάλει τις παρατηρήσεις της εντός δύο μηνών.

24 Οι ελληνικές αρχές απάντησαν καταρχάς με έγγραφο της 25ης Μαΐου 2005, με το οποίο ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι η ισχύουσα νομοθεσία είναι υπό τροποποίηση και ότι, έως το τέλος του 2005, θα ολοκληρωθεί η αναθεώρησή της, στο πλαίσιο της οποίας θα εκπονηθούν τεχνικές προδιαγραφές και εθνικό σχέδιο διαχείρισης. Διευκρίνισαν ακόμη ότι τα επικίνδυνα απόβλητα αποθηκεύονται προσωρινά στους χώρους παραγωγής τους, οι οποίοι κατά κανόνα είναι ελεγχόμενοι, προστατευμένοι από τις καιρικές συνθήκες και προσιτοί σε συγκεκριμένα μόνο πρόσωπα, και υποστήριξαν ότι λαμβάνονται όλα τα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας κατόπιν εκδόσεως ειδικών διοικητικών αδειών.

25 Εν συνεχεία, με έγγραφο της 4ης Αυγούστου 2005, οι ελληνικές αρχές υποστήριξαν, μεταξύ άλλων, ότι καταρτίστηκαν οι κοινές υπουργικές αποφάσεις σχετικά με τις τεχνικές προδιαγραφές και τα μέτρα διαχείρισης των επικίνδυνων αποβλήτων. Ανέφεραν ακόμη ότι προχωρεί η κατάρτιση του εθνικού σχεδίου διαχείρισης.

26 Μετά την εξέταση των προαναφερθέντων εγγράφων, η Επιτροπή, εκτιμώντας ότι η Ελληνική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις διατάξεις των κοινοτικών οδηγιών σχετικά με τα επικίνδυνα απόβλητα, τα απόβλητα και την υγειονομική ταφή τους, απέστειλε στο εν λόγω κράτος μέλος, με έγγραφο της 19ης Δεκεμβρίου 2005, αιτιολογημένη γνώμη, ζητώντας του να συμμορφωθεί προς τις

προαναφερθείσες διατάξεις εντός δύο μηνών από τη λήψη της αιτιολογημένης γνώμης.

27 Η Ελληνική Δημοκρατία απάντησε στην αιτιολογημένη γνώμη με έγγραφο της 20ής Φεβρουαρίου, της 1ης Ιουνίου, της 29ης Σεπτεμβρίου και της 22ας Νοεμβρίου 2006, καθώς και της 21ης Μαρτίου 2007.

28 Με το έγγραφό τους της 29ης Σεπτεμβρίου 2006, οι ελληνικές αρχές κοινοποίησαν στην Επιτροπή δύο κοινές υπουργικές αποφάσεις, τις υπ' αριθ. 13588/725 και 24944/1159, επισημαίνοντας ότι επίκειται η υπογραφή τρίτης αποφάσεως, και συγκεκριμένα της υπ' αριθ. 8668 κοινής υπουργικής αποφάσεως, από τους αρμοδίους υπουργούς. Η απόφαση αυτή, με την οποία εγκρίθηκε το εθνικό σχέδιο διαχείρισης, κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή με έγγραφο της 21ης Μαρτίου 2007.

29 Εκτιμώντας ότι η κατάσταση στην Ελλάδα δεν είναι ικανοποιητική όσον αφορά τις απαιτήσεις της σχετικής με τα απόβλητα κοινοτικής νομοθεσίας, η Επιτροπή άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

Επί της προσφυγής

Επί της πρώτης αιτιάσεως, που αφορά παράβαση των άρθρων 1, παράγραφος 2, και 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/12

Επιχειρήματα των διαδίκων

30 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το εθνικό σχέδιο διαχείρισης δεν πληροί τα κριτήρια του άρθρου 7 της οδηγίας 2006/12, διότι δεν έχει ολοκληρωθεί η απογραφή των ποσοτήτων επικίνδυνων αποβλήτων, δεν περιλαμβάνονται όλες οι κατηγορίες επικίνδυνων αποβλήτων και δεν προσδιορίζονται οι κατάλληλοι χώροι και εγκαταστάσεις διάθεσης αποβλήτων.

31 Ειδικότερα, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι δεν έχει ολοκληρωθεί η εκπόνηση ειδικού σχεδίου διαχείρισης ορισμένων κατηγοριών επικίνδυνων αποβλήτων, όπως είναι τα ιατρικά απόβλητα, τα πολυχλωριωμένα διφαινύλια και τριφαινύλια (PCB και PCT) και τα ζωικά υποπροϊόντα, και ότι δεν έχει ολοκληρωθεί και αναθεωρηθεί η απογραφή των σχετικών στοιχείων.

32 Η Επιτροπή προβάλλει ακόμη ότι, όσον αφορά τους χώρους διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων, το εθνικό σχέδιο διαχείρισης δεν περιλαμβάνει γεωγραφικό χάρτη με συγκεκριμένους χώρους εγκαταστάσεων, αλλ' απλώς ορίζει τα βασικά κριτήρια χωροθέτησης των εν λόγω εγκαταστάσεων, την κατά περιοχές κατανομή της παραγωγής επικίνδυνων αποβλήτων και το μέγεθος της παραγωγής επικίνδυνων αποβλήτων σε συνδυασμό με το μέγεθος της βιομηχανικής εγκατάστασης που τα παράγει. Τα κριτήρια αυτά αποτελούν μάλλον γενικές κατευθύνσεις που χρήζουν περαιτέρω επεξεργασίας, και δεν πληρούν τη νομολογιακώς καθορισμένη απαίτηση περί «επαρκούς ακρίβειας».

33 Η Επιτροπή καταλήγει ότι η Ελληνική Δημοκρατία εξακολούθησε να αθετεί τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 1, παράγραφος 2, και 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/12.

34 Με το υπόμνημά της αντικρούσεως, η Ελληνική Δημοκρατία προβάλλει ότι πρόκειται να εκδοθεί νέα κοινή υπουργική απόφαση, η οποία περιλαμβάνει τις υποδομές επεξεργασίας επικίνδυνων αποβλήτων που βρίσκονται στο στάδιο εκδόσεως περιβαλλοντικών αδειών ή κατασκευής, καθώς και ακριβείς προβλέψεις σχετικά με τις νέες υποδομές.

35 Το εν λόγω κράτος μέλος προβάλλει, ακόμη, ότι με τη νέα κοινή υπουργική απόφαση καθορίζονται οι προδιαγραφές του ηλεκτρονικού συστήματος παρακολούθησης και καταγραφής όλων των επικίνδυνων αποβλήτων σε εθνικό επίπεδο. Η μελέτη για την ανάπτυξη του συστήματος αυτού έχει ανατεθεί και αναμένεται να ολοκληρωθεί, βάσει των συμβατικών υποχρεώσεων, στο τέλος του Σεπτεμβρίου του 2009.

36 Συγχρόνως, η Ελληνική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι επίκειται η ανάθεση της μελέτης «για τη διερεύνηση, αξιολόγηση και αποκατάσταση ανεξέλεγκτων ρυπασμένων χώρων και εγκαταστάσεων από βιομηχανικά και επικίνδυνα απόβλητα στην Ελλάδα».

37 Σχετικά με τις προσαπτόμενες ελλείψεις του εθνικού σχεδίου διαχείρισης ορισμένων κατηγοριών επικίνδυνων αποβλήτων, η Ελληνική Δημοκρατία προβάλλει ότι, όσον αφορά τα PCB, η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού ΑΕ παρακολουθεί συστηματικά τις ποσότητες των αποβλήτων και υλοποιεί πρόγραμμα απομακρύνσεως του εξοπλισμού της που περιέχει PCB, το οποίο αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2010. Όσον αφορά στους λοιπούς κατόχους PCB, η πλήρης απογραφή των αντίστοιχων ποσοτήτων και η ολοκλήρωση της εφαρμογής των σχεδίων διαχείρισης που προβλέπονται στη σχετική εθνική νομοθεσία (κοινές υπουργικές αποφάσεις 7589/731 και 18083/1098Ε.103) αποτελούν αντικείμενο μελέτης, η οποία σήμερα βρίσκεται στο στάδιο της προκήρυξης.

38 Όσον αφορά τα επικίνδυνα ζωικά υποπροϊόντα, το εν λόγω κράτος μέλος υποστηρίζει ότι η ετήσια παραγόμενη ποσότητα ανέρχεται σε 45 300 τόνους περίπου και παραπέμπει σε συνημμένο στο υπόμνημα αντικρούσεως πίνακα, όπου αναγράφονται, ανά νομό και ανά κατηγορία, οι παραχθείσες ποσότητες αποβλήτων.

39 Όσον αφορά την επεξεργασία των ζωικών υποπροϊόντων, η Ελληνική Δημοκρατία προβάλλει ότι όλα τα εγκεκριμένα σφαγεία διαθέτουν μονάδες αποτέφρωσης. Οι παραγωγοί μεταφέρουν τα εν λόγω απόβλητα, κατόπιν σχετικής άδειας, είτε σε μονάδες αποτέφρωσης είτε σε μονάδες μεταποίησης είτε σε μονάδες μεταποίησης υλικών «κατηγορίας 1 – υψηλού κινδύνου». Τα υπολείμματα από τις μονάδες αποτέφρωσης (τέφρα) και από τις μονάδες μεταποίησης (οστεοκρεατάλευρο) αποτίθενται σε χώρους υγειονομικής ταφής που διαθέτουν κατάλληλη άδεια. Οι κατά τόπους Διευθύνσεις Κτηνιατρικής ελέγχουν τη διαχείριση των αποβλήτων αυτών και επιβάλλουν, εφόσον απαιτείται, τις προβλεπόμενες κυρώσεις. Οι μονάδες μεταποίησης υλικών της κατηγορίας 1 και τα εγκεκριμένα σφαγεία που διαθέτουν μονάδες αποτέφρωσης παρατίθενται αντιστοίχως σε δύο πίνακες συνημμένους στο υπόμνημα αντικρούσεως του εν λόγω κράτους μέλους.

40 Όσον αφορά τη διαχείριση των μολυσματικών ιατρικών αποβλήτων, η Ελληνική Δημοκρατία παραθέτει, συνημμένο στο υπόμνημά της αντικρούσεως, κατάλογο των εγκαταστάσεων που λειτουργούν.

41 Η Ελληνική Δημοκρατία, η οποία παραδέχεται ότι το εθνικό σχέδιο διαχείρισης δεν περιλαμβάνει γεωγραφικό χάρτη με τις ακριβείς τοποθεσίες των εγκαταστάσεων διάθεσης, παραθέτει, συνημμένους στο υπόμνημά της αντικρούσεως, δύο πίνακες, όπου απαριθμούνται αντιστοίχως τόσο οι υφιστάμενες όσο και οι σχεδιαζόμενες εγκαταστάσεις διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων. Το εν λόγω κράτος μέλος επισημαίνει, ακόμη, ότι η αποτύπωση των εν λόγω εγκαταστάσεων σε γεωγραφικούς χάρτες βρίσκεται στο στάδιο της υλοποίησης και ότι οι χάρτες αυτοί θα κοινοποιηθούν στην Επιτροπή. Επιπλέον, το νέο σχέδιο διαχείρισης θα περιλαμβάνει πλήρη χαρτογράφηση των τοποθεσιών που είναι κατάλληλες για εγκαταστάσεις διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων.

42 Όσον αφορά το επιχείρημα της Επιτροπής ότι τα κριτήρια χωροθέτησης των εγκαταστάσεων διάθεσης αποβλήτων δεν έχουν καθοριστεί με επαρκή ακρίβεια, η Ελληνική Δημοκρατία προβάλλει ότι τα κριτήρια αυτά δεν είναι λιγότερο σαφή από αυτά που έχει καθορίσει η νομολογία του Δικαστηρίου.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

43 Δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/689, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να καταρτίζουν σχέδια διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων, τα οποία αφορούν, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1 της οδηγίας 2006/12, το είδος, την ποσότητα και την προέλευση των προς αξιοποίηση ή διάθεση αποβλήτων, τις γενικές τεχνικές προδιαγραφές, όλες τις ειδικές διατάξεις που αφορούν συγκεκριμένα είδη αποβλήτων, καθώς και τους κατάλληλους χώρους ή εγκαταστάσεις διάθεσης αποβλήτων.

44 Η Ελληνική Δημοκρατία δεν αμφισβητεί ότι το εθνικό σχέδιο διαχείρισης δεν περιλαμβάνει όλα τα είδη επικίνδυνων αποβλήτων ούτε ότι η απογραφή τους δεν είναι πλήρης. Συγκεκριμένα, το εν λόγω κράτος μέλος απλώς παραθέτει πρόσφατα στοιχεία, ισχυριζόμενο ότι έχει προβλεφθεί η κατάρτιση νέου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων που να καλύπτει όλες τις κατηγορίες αποβλήτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της κοινοτικής και της εθνικής νομοθεσίας.

45 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η ύπαρξη παραβάσεως εκτιμάται με γνώμονα την κατάσταση του κράτους μέλους κατά τη λήξη της προθεσμίας που τάχθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη, χωρίς το Δικαστήριο να λαμβάνει υπόψη μεταγενέστερες μεταβολές (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 14ης Σεπτεμβρίου 2004, C-168/03, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2004, σ. I-8227, σκέψη 24, και της 17ης Ιανουαρίου 2008, C-152/05, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 2008, σ. I-39, σκέψη 15).

46 Κατά συνέπεια, η πρώτη αιτίαση της Επιτροπής κρίνεται συναφώς βάσιμη.

47 Όσον αφορά τους χώρους και τις εγκαταστάσεις διάθεσης επικίνδυνων αποβλήτων, από τη νομολογία προκύπτει ότι το σχέδιο ή τα σχέδια διαχείρισης που οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών υποχρεούνται να καταρτίζουν δυνάμει της

διατάξεως αυτής πρέπει είτε να περιλαμβάνουν γεωγραφικό χάρτη που να απεικονίζει επακριβώς την τοποθεσία των χώρων αυτών είτε να καθορίζουν με επαρκή ακρίβεια τα κριτήρια χωροθέτησης των χώρων αυτών, ώστε η αρμόδια αρχή που χορηγεί την άδεια του άρθρου 9 της οδηγίας 2006/12 να είναι σε θέση να διαπιστώσει αν η συγκεκριμένη τοποθεσία ή εγκατάσταση εντάσσεται στο πλαίσιο της προβλεπόμενης στο σχέδιο διαχείρισης (απόφαση της 1ης Απριλίου 2004, C-53/02 και C-217/02, Commune de Braine-le-Château κ.λπ., Συλλογή 2004, σ. I-3251, σκέψη 35).

48 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι το εθνικό σχέδιο διαχείρισης δεν περιλαμβάνει χάρτες με τους χώρους και τις εγκαταστάσεις διάθεσης επικίνδυνων αποβλήτων. Καθορίζει, πάντως, κριτήρια χωροθέτησης σχετικά με τη διαθεσιμότητα των χώρων που είναι καταρχήν κατάλληλοι, όπως εξαντλημένα λιγνιτικά πεδία, εξαντλημένα ορυχεία μεταλλευμάτων, εξαντλημένα λατομεία αδρανών, τη χωροταξική κατανομή της παραγωγής επικίνδυνων αποβλήτων και το μέγεθος της παραγωγής τέτοιων αποβλήτων σε συνδυασμό με το μέγεθος της βιομηχανικής εγκατάστασης που τα παράγει.

49 Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι τα κριτήρια αυτά πρέπει να αφορούν τις γεωλογικές και υδρογεωλογικές συνθήκες, την απόσταση των χώρων αυτών από τις κατοικημένες περιοχές, την απαγόρευση δημιουργίας εγκαταστάσεων κοντά σε ευαίσθητες ζώνες ή την ύπαρξη κατάλληλων υποδομών, όπως τη σύνδεση με δίκτυα μεταφοράς (προπαρατεθείσα απόφαση Commune de Braine-le-Château κ.λπ., σκέψη 34).

50 Εν προκειμένω, πάντως, διαπιστώνεται ότι τα κριτήρια χωροθέτησης των χώρων και των εγκαταστάσεων διάθεσης επικίνδυνων αποβλήτων δεν αφορούν κανένα από τα στοιχεία που απαριθμεί το Δικαστήριο στη σκέψη 34 της προπαρατεθείσας απόφασης Commune de Braine-le-Château κ.λπ. Επομένως, τα κριτήρια αυτά δεν είναι αρκούντως σαφή ώστε η αρμόδια αρχή να διαπιστώσει αν ένας χώρος ή μια εγκατάσταση λειτουργεί εντός του πλαισίου διαχείρισης που προβλέπει το εθνικό σχέδιο διαχείρισης.

51 Ο ισχυρισμός που προβάλλει η Ελληνική Δημοκρατία με το υπόμνημά της αντικρούσεως ότι οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν υπόψη τους τα στοιχεία αυτά κατά τη χορήγηση των περιβαλλοντικών αδειών δεν ασκεί συναφώς επιρροή. Συγκεκριμένα, υπενθυμίζεται ότι απλή διοικητική πρακτική, που από τη φύση της μπορεί να μεταβάλλεται κατά βούληση από τη διοίκηση και που στερείται της προσήκουσας δημοσιότητας, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά ορθή εκτέλεση της υποχρέωσης μεταφοράς μιας οδηγίας (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 10ης Μαρτίου 2005, C-33/03, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, Συλλογή 2005, σ. I-1865, σκέψη 25, και της 12ης Ιουλίου 2007, C-507/04, Επιτροπή κατά Αυστρίας, Συλλογή 2007, σ. I-5939, σκέψη 162).

52 Κατόπιν των προεκτεθέντων, κρίνεται βάσιμη η πρώτη αιτίαση που προβάλλει η Επιτροπή με την προσφυγή της.

Επί της δεύτερης αιτιάσεως, που αφορά παράβαση του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με το άρθρο 5, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2006/12

Επιχειρήματα των διαδίκων

53 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η κοινή υπουργική απόφαση 8668 δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 της οδηγίας 2006/12, διότι δεν θέτει τις απαραίτητες βάσεις για τη δημιουργία κατάλληλου και ενιαίου δικτύου εγκαταστάσεων διάθεσης αποβλήτων.

54 Η Επιτροπή φρονεί ότι, για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που επιβάλλει το εν λόγω άρθρο 5, οι ελληνικές αρχές έπρεπε να κατασκευάσουν στο εσωτερικό της χώρας κατάλληλες υποδομές επεξεργασίας των επικίνδυνων αποβλήτων. Ειδικότερα, η Επιτροπή προβάλλει ότι, προς διασφάλιση της αυτάρκειας στον τομέα της διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων και προς επίτευξη ορισμένου βαθμού συνεργασίας εντός του συστήματος διάθεσης των εν λόγω αποβλήτων, οι υποδομές αυτές έπρεπε να διαθέτουν επαρκή ικανότητα επεξεργασίας σε σχέση με την ετησίως παραγόμενη ποσότητα επικίνδυνων αποβλήτων.

55 Συναφώς, η Επιτροπή επισημαίνει ότι το εθνικό σχέδιο διαχείρισης δεν περιλαμβάνει αξιολόγηση της υφιστάμενης δυνατότητας επεξεργασίας και της απαιτούμενης, σε σχέση με τις απογραφείσες ποσότητες, δυνατότητας επεξεργασίας. Επιπλέον, λόγω των ελλείψεων όσον αφορά τη δημιουργία και τη χωροθέτηση κατάλληλων χώρων, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι το εθνικό σχέδιο προβλέπει ενιαίο και κατάλληλο δίκτυο.

56 Με το υπόμνημά της αντικρούσεως, η Ελληνική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι, βάσει των ποσοτήτων επικίνδυνων αποβλήτων που έχουν απογραφεί στο πλαίσιο του εθνικού σχεδίου διαχείρισης και λαμβανομένων ακόμη υπόψη των προβλέψεων παραγωγής επικίνδυνων αποβλήτων στην Ελλάδα, διαθέτει επαρκή πληροφοριακά στοιχεία για την εφαρμογή κατάλληλων μεθόδων διαχείρισης των αποβλήτων αυτών.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

57 Κατά το άρθρο 5 της οδηγίας 2006/12, τα κράτη μέλη λαμβάνουν πρόσφορα μέτρα για τη δημιουργία ενιαίου και κατάλληλου δικτύου εγκαταστάσεων διάθεσης αποβλήτων, το οποίο, όπως προκύπτει από το άρθρο αυτό, πρέπει να είναι τέτοιας φύσεως ώστε η μεν Κοινότητα στο σύνολό της να εξασφαλίζει τη διάθεση των αποβλήτων της, τα δε κράτη μέλη να επιδιώκουν ατομικά την επίτευξη του σκοπού αυτού (απόφαση της 26ης Απριλίου 2005, C-494/01, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 2005, σ. I-3331, σκέψη 157).

58 Προς τούτο, τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν ιδίως υπόψη τους τις καλύτερες διαθέσιμες τεχνολογικές δυνατότητες που δεν συνεπάγονται υπερβολικό κόστος, καθώς και τις γεωγραφικές συνθήκες ή την ανάγκη ύπαρξης ειδικών εγκαταστάσεων για ορισμένα είδη αποβλήτων, εξασφαλιζομένης παράλληλα της δυνατότητας διάθεσης των αποβλήτων σε κάποια από τις πλησιέστερες κατάλληλες εγκαταστάσεις, με τη χρησιμοποίηση των προσφορότερων μεθόδων και τεχνολογιών ώστε να επιτυγχάνεται υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας (προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, σκέψη 154).

59 Εν προκειμένω, πάντως, διαπιστώνεται ότι η Ελληνική Δημοκρατία, απαντώντας στην αιτίαση της Επιτροπής, ισχυρίζεται απλώς ότι διαθέτει επαρκή

πληροφοριακά στοιχεία για να εφαρμόσει πρόσφορες μεθόδους διαχείρισης αποβλήτων, χωρίς να στηρίζει τον ισχυρισμό αυτόν με κατάλληλα επιχειρήματα, ώστε το Δικαστήριο να είναι σε θέση να εκτιμήσει το βάσιμό του.

60 Υπό τις συνθήκες αυτές, κρίνεται βάσιμη η δεύτερη αιτίαση που προβάλλει η Επιτροπή με την προσφυγή της.

Επί της τρίτης αιτιάσεως, που αφορά παράνομη διαχείριση των προσωρινώς αποθηκευμένων επικίνδυνων αποβλήτων

Επιχειρήματα των διαδίκων

61 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η Ελληνική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει, αφενός, από το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με τα άρθρα 4 και 8 της οδηγίας 2006/12, καθώς και, αφετέρου, από τα άρθρα 3, παράγραφος 1, 6 έως 9, 13 και 14 της οδηγίας 1999/31.

62 Προβάλλει ότι η διαχείριση αποβλήτων γίνεται κυρίως με τη μέθοδο της «προσωρινής» αποθήκευσης, η οποία, στην πράξη, καθίσταται μόνιμη, λόγω της ανανέωσης των αδειών αποθήκευσης.

63 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, για τα προ του 2005 απόβλητα, οι εγκαταστάσεις αποθήκευσης επικίνδυνων αποβλήτων αποτελούν μόνιμους χώρους αποθήκευσης, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο ζ', της οδηγίας 1999/31. Επομένως, οι εν λόγω χώροι «προσωρινής» αποθήκευσης αποτελούν χώρους υγειονομικής ταφής κατά την έννοια της οδηγίας αυτής και, συνεπώς, για μεν τους χώρους αποθήκευσης που λειτουργούσαν πριν τις 16 Ιουλίου 2001 ισχύει το άρθρο 14 της οδηγίας αυτής, για δε τους χώρους αποθήκευσης που λειτουργούν μετά την ημερομηνία αυτή ισχύουν τα άρθρα 3, παράγραφος 1, 6, 8, 9 και 13 της εν λόγω οδηγίας.

64 Η Επιτροπή υποστηρίζει ακόμη ότι οι ελληνικές αρχές, επιτρέποντας την προσωρινή αποθήκευση επικίνδυνων αποβλήτων σε διαμορφωμένους προς τούτο χώρους, όπως προβλέπει το εθνικό σχέδιο διαχείρισης, ή σε χώρους καταρχήν μολυσμένους, σύμφωνα με τον νέο σχεδιασμό διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων, δεν διασφαλίζουν την κατάλληλη διάθεσή τους. Ανανεώνουν, απλώς, τις άδειες «προσωρινής» αποθήκευσης των αποβλήτων αυτών στις εγκαταστάσεις των παραγωγών και επιβάλλουν, ενδεχομένως, πρόστιμα, χωρίς να λαμβάνουν μέτρα για την τελική ασφαλή διάθεση των επικίνδυνων αποβλήτων. Η συγκεκριμένη πρακτική δεν λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει η διαχείριση των αποβλήτων αυτών ούτε τις απαιτήσεις της οδηγίας 1999/31.

65 Η Επιτροπή προβάλλει ακόμη ότι, ελλείπει ενιαίου κατάλληλου δικτύου εγκαταστάσεων διάθεσης επικίνδυνων αποβλήτων και ελλείπει κατάλληλου σχεδίου διαχείρισης, δεν είναι δυνατόν να διασφαλιστεί η εκτέλεση εργασιών διάθεσης αποβλήτων χωρίς κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία ή το περιβάλλον. Επιπλέον, οι ελληνικές αρχές, οι οποίες, κατά την Επιτροπή, ανέχονται την ανεξέλεγκτη διάθεση των εν λόγω αποβλήτων δια της πρακτικής της προσωρινής αποθήκευσης, δεν έλαβαν μέτρα ώστε να διασφαλιστεί η διάθεση των αποβλήτων αυτών χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ανθρώπινη υγεία και χωρίς να εφαρμόζονται διαδικασίες ή μέθοδοι επικίνδυνες για το περιβάλλον.

66 Ειδικότερα, η Επιτροπή προβάλλει ότι, κατά την κοινή υπουργική απόφαση 13588/725, για την προσωρινή αποθήκευση αποβλήτων δεν απαιτείται έκδοση αποφάσεως περί εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων. Επισημαίνει ότι, στις περισσότερες περιπτώσεις, οι εν λόγω εγκαταστάσεις λαμβάνουν άδεια για προσωρινή αποθήκευση επικίνδυνων αποβλήτων πριν την αποστολή τους στην αλλοδαπή ή την παράδοσή τους σε άλλη επιχείρηση. Πλην όμως, λόγω ανεπαρκούς δυνατότητας εξυπηρέτησεως, τα απόβλητα σωρεύονται, με συνέπεια να ρυπαίνεται το έδαφος. Η Επιτροπή αναφέρει ενδεικτικά ορισμένες επιχειρήσεις που κατέχουν επικίνδυνα απόβλητα, αλλά δεν διαθέτουν άδεια διαχείρισης ή διαθέτουν άδεια προσωρινής αποθήκευσης, χωρίς οι ελληνικές αρχές να γνωρίζουν το είδος, την ποσότητα ή τον τρόπο διαχείρισης των παραγόμενων από τις επιχειρήσεις αυτές επικίνδυνων αποβλήτων.

67 Η Επιτροπή καταλήγει ότι η Ελληνική Δημοκρατία υπερέβη το περιθώριο εκτιμήσεως που διαθέτει από το άρθρο 4 της οδηγίας 2006/12.

68 Η Επιτροπή υποστηρίζει ακόμη ότι οι κάτοχοι επικίνδυνων αποβλήτων δεν τα παραδίδουν σε ιδιωτικές ή δημόσιες επιχειρήσεις δραστηριοποιούμενες στον τομέα της διάθεσης αποβλήτων, αλλά προβαίνουν οι ίδιες στη διάθεσή τους δια της προσωρινής αποθήκευσης, κατά παράβαση των σχετικών κοινοτικών διατάξεων. Προβάλλει ότι η εφαρμογή του άρθρου 8 της οδηγίας 2006/12 επιβάλλει να υφίστανται και να λειτουργούν, στο οικείο κράτος μέλος, προσβάσιμες εγκαταστάσεις με επαρκή ικανότητα επεξεργασίας επικίνδυνων αποβλήτων, ώστε να επιτυγχάνεται η τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο αυτό. Τούτο, όμως, δεν συμβαίνει στην Ελλάδα. Η Επιτροπή καταλήγει ότι ούτε το εν λόγω άρθρο 8 τηρείται.

69 Η Ελληνική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι πρόκειται να ληφθούν όλα τα πρόσφορα μέτρα για τη διαχείριση των προσωρινώς αποθηκευμένων αποβλήτων, κατ' εφαρμογήν της υφιστάμενης νομοθεσίας.

70 Απαντώντας στο επιχείρημα της Επιτροπής ότι, κατά την κοινή υπουργική απόφαση 13588/725, για την προσωρινή αποθήκευση αποβλήτων δεν απαιτείται έκδοση αποφάσεως περί εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων, οι ελληνικές αρχές προβάλλουν ότι το άρθρο 7 της εν λόγω υπουργικής αποφάσεως ορίζει ότι, για τις εργασίες αποθήκευσης και επεξεργασίας, καθώς και για τις λοιπές εργασίες διάθεσης επικίνδυνων αποβλήτων, απαιτείται έκδοση αποφάσεως περί εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Ωστόσο, δεν απαιτείται τέτοια απόφαση, αφενός, για τις εγκαταστάσεις που αποθηκεύουν προσωρινά, επεξεργάζονται αξιοποιούν και/ή διαθέτουν οι ίδιες τα απόβλητά τους στους χώρους παραγωγής τους και, αφετέρου, για τις εγκαταστάσεις που αποθηκεύουν προσωρινά στους χώρους τους και επεξεργάζονται και/ή αξιοποιούν επικίνδυνα απόβλητα κατά τη διαδικασία της παραγωγής. Κατά τις ελληνικές αρχές, η πρακτική αυτή εξηγείται από το γεγονός ότι οι όροι εκτελέσεως αυτών των εργασιών περιλαμβάνονται, σε τέτοιες περιπτώσεις, στην απόφαση περί εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων λειτουργίας των εν λόγω εγκαταστάσεων ή ασκήσεως των εν λόγω δραστηριοτήτων.

71 Η Ελληνική Δημοκρατία προβάλλει ακόμη ότι έχει αρχίσει η υποβολή μελετών εξυγίανσης και αποκατάστασης των χώρων αποθήκευσης αποβλήτων και οι σχετικές εργασίες αναμένεται να ολοκληρωθούν στο τέλος του 2011.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

72 Υπενθυμίζεται ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές υποχρεούνται, όσον αφορά τις εργασίες προσωρινής αποθήκευσης, να μεριμνούν για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 4 της οδηγίας 2006/12, η οποία ορίζει, στο άρθρο 1, ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα, ώστε η αξιοποίηση ή η διάθεση των αποβλήτων να πραγματοποιείται χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ανθρώπινη υγεία και χωρίς να εφαρμόζονται διαδικασίες ή μέθοδοι επικίνδυνες για το περιβάλλον. Εφόσον τα απόβλητα ενδέχεται, ακόμη και αν έχουν αποθηκευτεί προσωρινά, να προκαλέσουν σημαντικές βλάβες στο περιβάλλον, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι διατάξεις του άρθρου 4, οι οποίες αποσκοπούν στην εφαρμογή της αρχής της προφυλάξεως, έχουν εφαρμογή και επί της προσωρινής αποθήκευσης (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 5ης Οκτωβρίου 1999, C-175/98 και C-177/98, Lirussi και Bizzaro, Συλλογή 1999, σ. I-6881, σκέψη 53, καθώς και της 11ης Δεκεμβρίου 2008, C-387/07, MI.VER και Antonelli, που δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 24).

73 Πάντως, το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/12, μολονότι δεν διευκρινίζει ποιο συγκεκριμένο περιεχόμενο πρέπει να έχουν τα μέτρα που απαιτείται να ληφθούν προκειμένου να διασφαλιστεί η διάθεση ή η αξιοποίηση των αποβλήτων χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ανθρώπινη υγεία και χωρίς να χρησιμοποιούνται διαδικασίες ή μέθοδοι επικίνδυνες για το περιβάλλον, εντούτοις δεσμεύει τα κράτη μέλη ως προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, αφήνοντας, παράλληλα, σε αυτά ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως κατά την αξιολόγηση της ανάγκης λήψεως των μέτρων αυτών (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 9ης Νοεμβρίου 1999, C-365/97, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1999, σ. I-7773, σκέψη 67, της 18ης Νοεμβρίου 2004, C-420/02, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 2004, σ. I-11175, σκέψη 21, και της 26ης Απριλίου 2007, C-135/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2007, σ. I-3475, σκέψη 37).

74 Ειδικότερα, δεν αμφισβητείται ότι η διαιώνιση μιας πραγματικής καταστάσεως αντίθετης στο άρθρο 4 της εν λόγω οδηγίας, ιδίως όταν συνεπάγεται επί μακρόν σημαντική υποβάθμιση του περιβάλλοντος χωρίς την παρέμβαση των αρμοδίων αρχών, μπορεί να αποτελέσει ένδειξη περί υπερβάσεως εκ μέρους των κρατών μελών του περιθωρίου εκτιμήσεως που τους παρέχει η διάταξη αυτή (προπαρατεθείσα απόφαση της 26ης Απριλίου 2007, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 37).

75 Εν προκειμένω, η Ελληνική Δημοκρατία δεν αμφισβητεί ότι, ελλείψει ενιαίου και κατάλληλου δικτύου εγκαταστάσεων διάθεσης, τα επικίνδυνα απόβλητα συσσωρεύονται στους χώρους παραγωγής, όπου αποθηκεύονται επί μακρόν. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από το εθνικό σχέδιο διαχείρισης, 600 000 τόνοι επικίνδυνων αποβλήτων αποθηκεύονται, εν αναμονή της επεξεργασίας τους, σε χώρους που θεωρούνται, καταρχήν, μολυσμένοι.

76 Η επί μακρόν συνέχιση μιας τέτοιας καταστάσεως συνεπάγεται οπωσδήποτε σημαντική υποβάθμιση του περιβάλλοντος, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2006/12.

77 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι η Ελληνική Δημοκρατία, αρκούμενη σε ανανέωση των αδειών προσωρινής αποθήκευσης επικίνδυνων

αποβλήτων στον χώρο παραγωγής τους και, ενδεχομένως, σε επιβολή προστίμων, δεν έχει λάβει τα μέτρα που απαιτούνται ώστε να διασφαλιστεί η διάθεση των επικίνδυνων αποβλήτων χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ανθρώπινη υγεία και χωρίς να εφαρμόζονται διαδικασίες ή μέθοδοι επικίνδυνες για το περιβάλλον.

78 Επομένως, κρίνεται βάσιμη η τρίτη αιτίαση της Επιτροπής, η οποία αφορά παράβαση του άρθρου 4 της οδηγίας 2006/12.

79 Ως προς την παράβαση του άρθρου 8 της οδηγίας 2006/12, την οποία επίσης προβάλλει η Επιτροπή στο πλαίσιο της τρίτης αιτιάσεως, αρκεί η παρατήρηση ότι η Ελληνική Δημοκρατία δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο που να ανατρέπει τους ισχυρισμούς της Επιτροπής σχετικά με τα «προσωρινώς» αποθηκευμένα απόβλητα. Ειδικότερα, δεν αμφισβητείται ότι οι ελληνικές αρχές δεν εξασφάλισαν ότι οι κάτοχοι αποβλήτων τα παραδίδουν σε ιδιωτικό ή δημόσιο φορέα συγκέντρωσης, ο οποίος πραγματοποιεί εργασίες διάθεσης και αξιοποίησης, ή ότι ο κάτοχος αποβλήτων μεριμνά ο ίδιος για την αξιοποίηση ή τη διάθεσή τους, σύμφωνα με τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας (βλ., κατ' αναλογία, προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, σκέψη 179).

80 Συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτή η τρίτη αιτίαση της Επιτροπής, κατά το μέρος που αντλείται από παράβαση του άρθρου 8 της οδηγίας 2006/12.

81 Ως προς την παράβαση των διατάξεων της οδηγίας 1999/31, την οποία προβάλλει η Επιτροπή προς στήριξη της τρίτης αιτιάσεώς της, διαπιστώνεται ότι, κατά το άρθρο 2, στοιχείο ζ', της οδηγίας αυτής, οι χώροι που χρησιμοποιούνται για την προσωρινή, άνω του ενός έτους, αποθήκευση αποβλήτων πρέπει να θεωρούνται χώροι υγειονομικής ταφής κατά την έννοια της οδηγίας αυτής και, κατά συνέπεια, υπάγονται στις διατάξεις της.

82 Η οδηγία 1999/31 ορίζει τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις της υγειονομικής ταφής των αποβλήτων, επιβάλλοντας στα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων, να καθιστούν υποχρεωτική τη χορήγηση άδειας λειτουργίας τέτοιων χώρων.

83 Εν προκειμένω, η Ελληνική Δημοκρατία δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό στοιχείο ικανό να ανατρέψει τους σχετικούς ισχυρισμούς της Επιτροπής.

84 Επομένως, η τρίτη αιτίαση της Επιτροπής κρίνεται βάσιμη.

85 Κατόπιν των προεκτεθέντων, διαπιστώνεται ότι Ελληνική Δημοκρατία,

– μην έχοντας καταρτίσει και θεσπίσει εντός εύλογης προθεσμίας, σχέδιο διαχείρισης των επικίνδυνων αποβλήτων, το οποίο να είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, και μην έχοντας δημιουργήσει ενιαίο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διάθεσης των επικίνδυνων αποβλήτων, στο πλαίσιο του οποίου να εφαρμόζονται οι πλέον κατάλληλες μέθοδοι για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας,

– μην έχοντας λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει, όσον αφορά τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, την τήρηση των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας

2006/12, καθώς και των άρθρων 3, παράγραφος 1, 6 έως 9, 13 και 14 της οδηγίας 1999/31,

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει, πρώτον, από τα άρθρα 1, παράγραφος 2, και 6 της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με τα άρθρα 5, παράγραφοι 1 και 2, καθώς και 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/12, δεύτερον, από το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας 2006/12, καθώς και, τρίτον, από τα άρθρα 3, παράγραφος 1, 6 έως 9, 13 και 14 της οδηγίας 1999/31.

Επί των δικαστικών εξόδων

86 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικησαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή έχει υποβάλει σχετικό αίτημα και η Ελληνική Δημοκρατία ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Η Ελληνική Δημοκρατία,

– μην έχοντας καταρτίσει και θεσπίσει εντός εύλογης προθεσμίας, σχέδιο διαχείρισης των επικίνδυνων αποβλήτων, το οποίο να είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, και μην έχοντας δημιουργήσει ενιαίο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διάθεσης των επικίνδυνων αποβλήτων, στο πλαίσιο του οποίου να εφαρμόζονται οι πλέον κατάλληλες μέθοδοι για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας,

– μην έχοντας λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει, όσον αφορά τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, την τήρηση των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας 2006/12/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2006, περί των στερεών αποβλήτων, καθώς και των άρθρων 3, παράγραφος 1, 6 έως 9, 13 και 14 της οδηγίας 1999/31/EK του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1999, περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων,

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει, πρώτον, από τα άρθρα 1, παράγραφος 2, και 6 της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1991, για τα επικίνδυνα απόβλητα, σε συνδυασμό με τα άρθρα 5, παράγραφοι 1 και 2, καθώς και 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/12, δεύτερον, από το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας 2006/12, καθώς και, τρίτον, από τα άρθρα 3, παράγραφος 1, 6 έως 9, 13 και 14 της οδηγίας 1999/31.

2) Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)

---

* Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.